

Datum
2016-04-18

Beteckning

Miljödepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Kopia till:
jerker.forssell@regeringskansliet.se

Svenskt Vattens synpunkter på Kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdrag om nationellt förbud mot mikrokorn av plast i kosmetika

Miljödepartementets ärende M2016/00121/Ke

Miljö- och energidepartementet har remitterat Kemikalieinspektionens redovisning av regeringsuppdrag om nationellt förbud mot mikrokorn av plast i kosmetika

Svenskt Vattens synpunkter

Mikrokorn av plast i kosmetika

Svenskt Vatten stödjer Kemikaliinspektionens förslag att:

- regeringen förbjuder försäljning av kosmetiska produkter som sköljs av och som innehåller mikrokorn av plast. Kemikalieinspektionen föreslår att förbudet ska gälla från och med 1 januari 2018.
- Sverige fortsätter att verka för en gemensam EU-reglering. När en sådan eventuellt är på plats bör ett svenskt förbud anpassas till det EU-gemensamma.

Med mikrokorn av plast menas de plastpartiklar som avser att ha en rengörande eller skrubbande effekt. Exempel på produkter som skulle omfattas är tandkräm, dusch-gel, kropps-skrubb och ansiktsrengöring. Förslaget är i huvudsak i linje med det förbud som beslutades i USA i december 2015.

Svenskt Vatten företräder de kommunala vattentjänsterna i Sverige och vårt budskap är Friskt vatten, rena sjöar och hav. Medlemmarna i Svenskt Vatten levererar dricksvatten och tar emot avloppsvatten från fler än 8 miljoner anslutna kunder. De är därmed Sveriges viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsorganisationer. Svenskt Vatten företräder även de svenska vattentjänsterna inom den europeiska vattenbolagsorganisationen Eureau, som företräder fler än 400 miljoner kunder.

Svenskt Vatten
Box 14057
SE-167 14 Bromma
Sweden

BESÖK/VISITORS
Gustavslundsvägen 12
Bromma

PHONE
+46-(0)8 506 002 00
FAX
+46-(0)8 506 002 10

E-MAIL
svensktvatten@svensktvatten.se
INTERNET
www.svensktvatten.se

VAT NO
SE556473-5248-01

I Naturvårdsverkets underlagsrapport *Swedish Sources and pathways of microplastics to the marine environment* beräknas mikrokorn i kosmetika & hygienprodukter vara 60 ton per år av totalt 250-2000 ton per år från hushåll. Även om mikrokorn av plast i kosmetika utgör en liten andel av den totala transporten av mikroplast till sjöar och hav kan de utgöra en betydande andel av mikroplast från hushållen och därmed till inflödet av mikroplast till reningsverken.

Huvuddelen av mikroplastpartiklarna som kommer till avloppsreningsverken kvarhålls i avloppsreningsverken. De flesta av dessa partiklar är större än 300 µm, när det gäller mindre partiklar är osäkerheten stor hur mycket som avskiljs i reningsverken, framför allt för partiklar <20 µm. Enligt en holländsk studie från 2014 är mikroplastkorn i exempelvis tandkräm ofta mindre än <10 µm och därmed högst osäkert i vilken grad de överhuvudtaget kan avskiljas i reningsverken. Även av denna anledning är det relevant och angeläget att förbjuda mikroplast i kosmetika.

Bakgrund

Kemikalieinspektionen har fått regeringens uppdrag att föreslå nationella åtgärder för att begränsa förekomsten av mikroplast i kosmetiska produkter. Naturvårdsverket har samtidigt fått ett bredare uppdrag att utreda åtgärder för att minska utsläppen av mikroplast från övriga källor. Kemikalieinspektionens förslag ska därför ses som en av flera kommande åtgärder mot källor till mikroplast i haven.

- Mikroplast är plastpartiklar som understiger fem millimeter i diameter. Vanligtvis anges inte någon nedre gräns för partikelstorleken, men ibland används termen nanoplast för storlekar < 1 µm.

- De flesta plastpartiklarna i haven utgörs av mikroplast.

- I laboratorier har en rad negativa effekter av mikroplast kunnat uppmätas på

vattenlevande djur.

- Plastpartiklar kan ackumulera hydrofoba ämnen som kan tas upp av organismerna och orsaka negativa effekter.

- Mikroplast har hittats i vattenlevande djur i fältstudier men mer forskning behövs om kroniska effekter vid de exponeringsnivåer som förekommer i naturen.

Många plaster har en densitet som är lägre än vatten och flyter därmed i vattenmassan eller på vattenytan. Plastpartiklar, särskilt i mikrometerstorlek, passerar också genom reningsverk och kan på så sätt hamna i haven. Tyngre partiklar sedimenterar till bottenarna. De flesta plaster bryts ned mycket långsamt i sötvattenrecipienter och i havet. Det kan ta flera decennier innan de brutits ned fullständigt. Dessa svårnedbrytbara plastpartiklar utgör på olika sätt en risk för organismerna i vattenmassan och på bottenarna av sjöar och hav. Via näringskedjan kan även människor exponeras, men det är oklart om människors hälsa kan påverkas.

Bitar av flytande plast i haven och fynd av fragment av plast i fåglar rapporterades redan i början av 1970-talet. Idag rapporteras att de flesta plastpartiklarna i världshaven utgörs av så kallade mikroplast. Svenska studier visar också på förekomst av mikroplastpartiklar, i samma nivåer som i haven, i sjöar såsom Mälaren och Vättern. Det finns olika definitioner av mikroplast men en ofta använd definition är små plastpartiklar och fragment som är mindre än fem millimeter i diameter.

Effekten av en frivillig överenskommen bedöms av Kemikalieinspektionen bli lägre än av ett förbud samt bidra till ojämna konkurrensförhållanden mellan företag.

Miljömärkningens effekt på marknaden bedöms vara ännu mindre. Sammantaget bedöms alternativet att inte införa ett förbud vara mindre effektivt och leda till en lägre utfasningsgrad av mikrokorn i kosmetika än utredningens förslag.

För Svenskt Vatten

Agneta Granberg
Ordförande

Anna Linusson
VD

